

15 Ιουνίου 2015

Αριθμ. Πρωτ.: 168116/23393/2015

Πληροφορίες: Αντωνίνα Παπαθανάσογλου

Μυρτώ Παινέση

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΤΑΙΡΙΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΑΕ
Δ/ΝΣΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ
Βουλής 7
105 62 Αθήνα

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
Α. Τσόχα 7
11521 Αθήνα

ΥΠΟΠΑΙΘ
ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΑΛΑΙΟΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ-ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Αρδηττού 34B
116 36 Αθήνα

ΥΠΟΠΑΙΘ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΔΝΣΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
Τμήμα Αρχαιολογικών Χώρων
Μπουμπουλίνας 20-22
106 82 Αθήνα

ΥΠΑΠΕΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΟΜΕΑΣ ΝΟΤΙΟΥ ΕΛΛΑΔΑΣ
Κηφισίας 1-3
115 23 Αθήνα

Θέμα: Συνέχιση διαμεσολάβησης και αναπάντητο από την ΕΤΑΔ έγγραφο της Αρχής σχετικά με διαμαρτυρία για αποκλεισμό στην πρόσβαση εξωτερικού χώρου σπηλαίου των ιαματικών λουτρών Καϊάφα

Αξιότιμοι κύριοι,

Με το προηγούμενο υπ' 168116/27176/24.05.14 έγγραφό μας ζητήσαμε τις απόψεις και ενέργειες της ΕΤΑΔ και του Τμήματος Βιοποικιλότητας και Προστατευόμενων Περιοχών του ΥΠΑΠΕΝ σχετικά με διαμαρτυρία του *** για αποκλεισμό στην πρόσβαση στον εξωτερικό χώρο του σπηλαίου των ιαματικών λουτρών Καϊάφα.

Ειδικότερα, θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι λάβαμε το υπ' αριθμ. 8207/370/24.02.15 έγγραφο του Τμήματος Βιοποικιλότητας και Προστατευόμενων Περιοχών του ΥΠΑΠΕΝ, με το οποίο ενημερωθήκαμε σχετικά με τις θεσμικές διαδικασίες που έχουν μέχρι σήμερα ακολουθηθεί. Εντούτοις, το ενιαίο σχέδιο του Προεδρικού Διατάγματος με τίτλο «Χαρακτηρισμός των χερσαίων και θαλάσσιων περιοχών των «GR2330005: Θίνες και παραλιακό Δάσος Ζαχάρως, Στροφυλιά, Κακόβατος», «GR2330008: Θαλάσσια περιοχή Κόλπου Κυπαρισσίας: Ακρ. Κατάκολο - Κυπαρισσία» και «GR2550005: Θίνες Κυπαρισσίας (Νεοχώρι – Κυπαρισσία)» ως «Περιφερειακό Πάρκο Κόλπου Κυπαρισσίας», καθορισμός ζωνών προστασίας, καθορισμός χρήσεων, όρων και περιορισμών δόμησης, με το υπ' αριθμ. 32/2015 πρακτικό επεξεργασίας του ΣτΕ κρίθηκε ως μη νόμιμο για παράβαση ουσιώδους τύπου της διαδικασίας και κρίθηκε συνταγματικά επιβαλλόμενη η τάχιστα υποβολή προς επεξεργασία νέου σχεδίου διατάγματος για τον καθορισμό του καθεστώτος προστασίας των χερσαίων και θαλάσσιων περιοχών των Νομών Ηλείας και Μεσσηνίας που έχουν ενταχθεί στο κοινοτικό δίκτυο Natura 2000. Στο εν λόγω πρακτικό επεξεργασίας του ΣτΕ αναφέρεται ότι «στο σπήλαιο των Ανιγρίδων Νυμφών φιλοξενούνται αποικίες από 9 είδη νυχτερίδων, τα οποία περιλαμβάνονται στο Παράρτημα II της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ και προστατεύονται από διεθνείς συμβάσεις».

Περαιτέρω, θα θέλαμε να τονίσουμε ότι τα ερωτήματα, που είχε θέσει ο Συνήγορος του Πολίτη προς την ΕΤΑΔ, παραμένουν μέχρι σήμερα αναπάντητα. Συγκεκριμένα, με το παλαιότερο έγγραφό μας ζητούσαμε και καταλήγαμε στα εξής:

«1. Να τεκμηριώσει η ΕΤΑΔ τους λόγους για τους οποίους δεν προέβη σε δήλωση ένταξης με το ν. 4178/2013 της περίφραξης η οποία κατασκευάστηκε μετά το 2007. Από τα έγγραφα τα οποία μας έχουν αποσταλεί και ειδικότερα στη δήλωση ένταξης δεν αναφέρεται πουθενά η περίφραξη. Επίσης, ούτε με την υπ' αριθμ. 508131/29.01.02 Διαπιστωτική Πράξη Νομιμότητας Τουριστικών Κτιριακών Εγκαταστάσεων Καϊάφα είχε διαπιστωθεί η νομιμότητα της παλαιότερης (πολύ διαφορετικής και περιορισμένης) περίφραξης.

2. Περαιτέρω, θα θέλαμε να γνωρίζουμε εάν το ΙΓΜΕ έχει ήδη προσέλθει προκειμένου να λάβει δείγματα για τις απαιτούμενες μετρήσεις, καθώς και για τα αποτελέσματα των πιο πρόσφατων φυσικοχημικών μετρήσεων των ιαματικών υδάτων.

3. Σχετικά με τον προγραμματισμό των έργων για την αποκατάσταση των σπηλαίων, παρακαλούμε να ενημερωθεί η Αρχή σε ποιες ακριβώς ενέργειες έχετε προβεί και ποιο είναι το χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης των εργασιών. Η κατάσταση του σπηλαίου μετά τις πυρκαγιές του 2007 και του μισού κτιρίου του υδροθεραπευτηρίου, το οποίο έχει σε μεγάλο μέρος του καταρρεύσει, είναι εξαιρετικά επιβαρυνμένη και δεν δικαιολογείται σε καμία περίπτωση η καθυστέρηση κατάθεσης σχετικών μελετών. Περαιτέρω, υπογραμμίζεται ότι οι μελέτες που έχουν κατατεθεί προς έγκριση δεν αφορούν καθόλου το υδροθεραπευτήριο, αλλά έργα και δραστηριότητες στην ευρύτερη περιοχή του Καϊάφα. Ως εκ τούτου, τονίζουμε την ανάγκη άμεσης ενεργοποίησής σας για τη λήψη κατάλληλων μέτρων για τη διάσωση του σπηλαίου, στο πλαίσιο των προτεινόμενων (υπ' αριθμ. 2631/08.10.13) από την Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας – Σπηλαιολογίας Νοτίου Ελλάδος για την εκπόνηση και εφαρμογή μελετών.

Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να αναφέρουμε ότι με το αρθρ. 19 παρ. 5 εδ. α του ν. 1650/86, όπως αυτό τροποποιήθηκε με το ν. 3937/11, στους προστατευόμενους φυσικούς σχηματισμούς ανήκουν και τα σπήλαια, ενώ όσα δύνανται να θεωρηθεί ότι έχουν μνημειακό χαρακτήρα οφείλουν να χαρακτηρίζονται ως διατηρητέα μνημεία της φύσης. Το σπήλαιο των λουτρών Καϊάφα παρουσιάζει στοιχεία που το καθιστούν εξαιρετικά αξιόλογο πολυεπίπεδα και ενδεικτικά μόνο θα αναφέρουμε ότι προστατεύεται από την αρχαιολογική νομοθεσία ως χώρος λατρείας αλλά και ίασης, είναι γεωλογικά ένας μοναδικός καρστικός σχηματισμός, καθώς μέσα από αυτόν αναβλύζουν τα νερά των ιαματικών πηγών που τροφοδοτούν τα λουτρά, φιλοξενεί σημαντικά είδη πανίδας, ενώ παράλληλα έχει έντονο κοινωνικοοικονομικό ενδιαφέρον δεδομένης της τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής από τις αρχές του αιώνα.

Εν κατακλείδι, κρίνουμε ότι δεν είναι επιτρεπτός οποιοσδήποτε σχεδιασμός των λουτρών και του περιβάλλοντος χώρου, εάν πρώτα δεν προηγηθεί η εξασφάλιση της βιωσιμότητας του σπηλαιού, το οποίο βρίσκεται σε άμεσο κίνδυνο λόγω των κατολισθήσεων. Η εικόνα δε που παρουσιάζεται αυτή τη στιγμή στα λουτρά Καϊάφα με το μισό μέρος αυτών να έχει ανακαινισθεί και να λειτουργεί κανονικά με λουτήρες και μια εξωτερική πισίνα και το άλλο μισό να καταρρέει, σίγουρα δεν συνάδει με την ανάδειξη των λουτρών και της περιοχής εν γένει. Στην εγκεκριμένη ΕΠΜ προβλέπεται ότι στους δύο πρόσθιους θαλάμους της σπηλιάς μπορούν να πραγματοποιηθούν οι εργασίες συντήρησης και ενίσχυσης του υπερκείμενου βραχώδους όγκου, καθώς και οι επισκευές, οι καθαυρέσεις και οι βελτιώσεις των υφιστάμενων λουτρικών εγκαταστάσεων, με την προϋπόθεση ότι θα εξασφαλίζεται η ελεύθερη είσοδος και έξοδος των νυχτερίδων».

Επίσης, μέχρι σήμερα δεν έχουμε λάβει ενημέρωση σχετικά με το εάν έχει αποσταλεί από την ΕΤΑΔ, στο Τμήμα Ιαματικών Πηγών της Δ/σης Συντονισμού ΠΥΤ του ΕΟΤ, ο φάκελος δικαιολογητικών για την αναγνώριση των πηγών σύμφωνα με τον ν. 3498/2006.

Όπως αποτυπώθηκε στο ανωτέρω έγγραφο της Αρχής το ζήτημα που επείγει είναι η εφαρμογή μελετών, όπως αυτές αναλυτικά προβλέφθηκαν στο υπ' αριθμ. 2631/08.10.13 έγγραφο της Εφορείας Παλαιοανθρωπολογίας Σπηλαιολογίας Νοτίου Ελλάδος (βραχομηχανική – στερέωσης της υπερκείμενης βραχώμαζας των πρανών του λόφου και της οροφής του σπηλαιού, καθώς και στατική μελέτη για ιδιαιτέρως ισχυρή κατασκευή του υποκείμενου κτηρίου, με οροφή ικανή να αντέχει πιθανές καταπτώσεις). Μέχρι σήμερα δεν έχουμε λάβει καμία ενημέρωση για την πορεία αυτών των ενεργειών από την ΕΤΑΔ στη διαχείριση της οποίας, βρίσκεται ο εν λόγω χώρος.

Εξειδικεύοντας το νομοθετικό πλαίσιο που ισχύει στη συγκεκριμένη περίπτωση θα θέλαμε να υπενθυμίσουμε τα ακόλουθα:

Α. Σύμφωνα με το αρθρ. 11 του αρχαιολογικού νόμου 3028/2002 «Ο κύριος ή ο νομέας μνημείου υποχρεούται να μεριμνά για την άμεση εκτέλεση των εργασιών συντήρησης, στερέωσης ή προστασίας ετοιμόρροπου μνημείου χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, με δική του δαπάνη και υπό την εποπτεία και τις υποδείξεις της Υπηρεσίας σύμφωνα και με τις διατάξεις των άρθρων 40 και 41.... Αν η Υπηρεσία κρίνει ότι καθυστερεί η εκτέλεση των εργασιών συντήρησης ή στερέωσης για οποιονδήποτε λόγο ή ότι αυτές είναι ανεπαρκείς, μπορεί να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα,

διατηρώντας τη δυνατότητα να καταλογίζει το σύνολο ή μέρος της σχετικής δαπάνης σε βάρος των υποχρέων κατά τις σχετικές περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων διατάξεις...». Επίσης, σύμφωνα με το αρθρ. 57 του ίδιου νόμου τιμωρείται ποινικά η φθορά μνημείου από αμέλεια, υποκειμενική υπόσταση, η οποία πιθανά να πληρούται στη συγκεκριμένη περίπτωση.

Β. Η ΕΤΑΔ σύμφωνα με το υπ' αριθμ. 2631/08.10.13 έγγραφο της Εφορείας Παλαιοανθρωπολογίας Σπηλαιολογίας Νοτίου Ελλάδος δεν έχει λάβει καμία άδεια για την τέλεση των οικοδομικών εργασιών στο σπήλαιο και στον περιβάλλοντα χώρο. Ωστόσο, σύμφωνα με το αρθρ. 40 του αρχαιολογικού νόμου εργασίες σε ακίνητα μνημεία μπορούν να πραγματοποιούνται μόνο κατόπιν σχετικής μελέτης και έγκρισής της από την αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΟΠΑΙΘ, ενώ οι επείγουσες εργασίες συντήρησης και στερέωσης διενεργούνται με μέριμνα της Υπηρεσίας, χωρίς υπαίτια καθυστέρηση και χωρίς άλλη διατύπωση.

Γ. Σύμφωνα με τις τροποποιήσεις που επέφερε ο ν. 4164/2013 για τις περιπτώσεις επικινδύνως ετοιμόρροπων κτισμάτων, τα οποία βρίσκονται εντός αρχαιολογικού χώρου, θα πρέπει να κοινοποιείται άμεσα το πρωτόκολλο επικινδύνου ετοιμορροπίας κατά τις διατάξεις του άρθρου 7 του Π.Δ. 13/22-4-1929 στην εκάστοτε αρμόδια υπηρεσία του ΥΠ.ΠΟ.Α. για έγκριση. Η εκτέλεσή του είναι δυνατή μόνο μετά την προβλεπόμενη έγκριση των υπηρεσιών του ΥΠ.ΠΟ.Α., οι οποίες έχουν και τη σχετική ευθύνη μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους χωρίς να έχουν καμία αρμοδιότητα αδειοδότησης οι Πολεοδομικές Υπηρεσίες. Οι διατάξεις αυτές είναι αναγκαίο να ληφθούν υπόψη ενόψει της αποκατάστασης – ανασύλωσης των κτιρίων που έχουν υποστεί σοβαρότατες ζημιές από τις κατολισθήσεις.

Δ. Στο αρθρ. 19 του ν. 1650/86 όπως τροποποιήθηκε με το ν. 3937/11 «διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις», έγινε η κατηγοριοποίηση των προστατευόμενων περιοχών με βάση τις αντίστοιχες κατηγορίες της Διεθνούς Ένωσης για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN). Έτσι στην ανωτέρω νομοθεσία αναφέρονται, οι εξής κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών: 1. Περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης (strict nature reserves), 2. Περιοχές προστασίας της φύσης (nature reserves), 3. Φυσικά Πάρκα – Εθνικά και Περιφερειακά (natural parks), 4. Περιοχές προστασίας οικοτόπων και ειδών (Habitat/ species management areas) και 5. Προστατευόμενα τοπία (Protected landscapes / seascapes) και Προστατευόμενοι φυσικοί σχηματισμοί (Protected natural formations). Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι ο νόμος 3937/11 προστατεύει άμεσα τα αναγνωρισμένα με τη συγκεκριμένη θεσμική διαδικασία τοπία και σχηματισμούς, ανεξαρτήτως της βιοποικιλότητας που φιλοξενούν.

Ε. Στην παρ. 3 του άρθρου 28 του ν. 1650/1986, όπως τροποποιήθηκε από το νόμο 3937/2011 προβλέπονται τα εξής: «Ειδικότερα, όσον αφορά στα εγκλήματα της παραγράφου 1: ... β) αν η υποβάθμιση του περιβάλλοντος έλαβε χώρα μέσα στις περιοχές του άρθρου 19 του ν. 1650/1986 επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον 8 μηνών και χρηματική ποινή, γ) αν η υποβάθμιση του περιβάλλοντος έλαβε χώρα μέσα σε παράκτια ζώνη, μικρούς παράκτιους υγρότοπους και αμμώδεις εκτάσεις, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον 8 μηνών και χρηματική ποινή.»

ΣΤ. Ο νόμος 3498/2006 «*Ανάπτυξη ιαματικού τουρισμού και λοιπές διατάξεις*» και οι ΥΑ 16655/22.12.2006 και 17414/02.10.2009, καθορίζουν την αναγνώριση, προστασία και διαχείρισή τους. Σύμφωνα, λοιπόν με το αρθρ. 1: «*Ως ιαματικοί φυσικοί πόροι θεωρούνται φυσικά νερά (ψυχρά ή θερμά), ατμοί, φυσικά αέρια ή πηλοί, που έχουν ιαματικές ιδιότητες, αναγνωρισμένες σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος νόμου*». Ο ΕΟΤ έχει και την αρμοδιότητα προστασίας της ποιότητας, της ποσότητας και των φυσικών, χημικών και βιολογικών χαρακτηριστικών των ιαματικών φυσικών πόρων. Για αυτό τον λόγο, σύμφωνα με το αρθρ. 10 του εν λόγω νόμου: «*Με προεδρικό διάταγμα, το οποίο εκδίδεται μετά από πρόταση των Υπουργών Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και Τουριστικής Ανάπτυξης, καθορίζονται ζώνες προστασίας των ιαματικών φυσικών πόρων ανάλογα με τα υδρογεωλογικά δεδομένα και το περιβάλλον κάθε ιαματικής πηγής. Με το ίδιο διάταγμα καθορίζονται τα ειδικότερα μέτρα προστασίας για κάθε ζώνη, ιδίως οι περιορισμοί στις χρήσεις γης εντός της έκτασης κάθε ζώνης προστασίας.*» Για τους σκοπούς της προστασίας των πηγών συστάθηκε η Επιτροπή Προστασίας Ιαματικών Φυσικών Πόρων, η οποία, αφενός γνωμοδοτεί για τα κατάλληλα μέτρα προστασίας και αφετέρου εξειδικεύει τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες και περιορισμούς ανά ζώνες προστασίας. Επιπροσθέτως, ο Υπουργός Τουριστικής Ανάπτυξης, δύναται, για την αποτροπή επικείμενου κινδύνου, με απόφαση του, να επιβάλλει προσωρινούς περιορισμούς ή τη λήψη μέτρων προστασίας, πέραν των προβλεπόμενων, σε έργα ή πάσης φύσεως δραστηριότητες, εντός των υφιστάμενων ζωνών προστασίας.

Τέλος, σχετικά με τις θεσμικές δυνατότητες του Συνηγόρου του Πολίτη, θα θέλαμε να υπενθυμίσουμε ότι, σύμφωνα με το αρθρ. 4 παρ. 10, 11 και 12 του ν. 3094/2003 «*Λειτουργός ή υπάλληλος ο οποίος αρνείται να συνεργασθεί με τον Συνήγορο του Πολίτη με σκοπό να παρακωλύσει ή να αποτρέψει τη διεξαγωγή έρευνας, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών. ... Άρνηση λειτουργού ή υπαλλήλου ή μέλους διοίκησης να συνεργασθεί με τον Συνήγορο του Πολίτη, κατά τη διεξαγωγή της έρευνας, συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα παράβασης καθήκοντος, για δε τα μέλη διοίκησης λόγο αντικατάστασής τους. Αν κατά την έρευνα διαπιστωθεί παράνομη*

συμπεριφορά λειτουργού, υπαλλήλου ή μέλους διοίκησης, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει την έκθεση στο αρμόδιο όργανο και μπορεί να προκαλέσει την πειθαρχική δίωξη του υπαίτιου ή να προτείνει τη λήψη άλλων μέτρων, αν ο υπαίτιος δεν υπόκειται σε πειθαρχικό έλεγχο... Αν προκύψουν αποχρώσεις ενδείξεις για τέλεση αξιόποινης πράξης από λειτουργό, υπάλληλο ή μέλος διοίκησης, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει την έκθεση και στον αρμόδιο εισαγγελέα».

Με βάση όσα προαναφέρθηκαν παρακαλούμε, αφενός για τις άμεσες απαντήσεις και ενέργειες της ΕΤΑΔ και αφετέρου για την εξίσου άμεση και από κοινού ενεργοποίηση των αρμοδίων υπηρεσιών (ΥΠΠΟΠΑΙΘ, Υπουργείο Οικονομίας, Υποδομών Ναυτιλίας και Τουρισμού, Ελεγκτές Περιβάλλοντος του ΥΠΑΠΕΝ) για την προστασία τόσο του φυσικού όσο και του πολιτιστικού περιβάλλοντος **με την εκπόνηση από μέρους τους των αναγκαίων μελετών και έργων καθώς και με την επιβολή των προβλεπόμενων κυρώσεων**, δεδομένου ότι αφενός πρόκειται για αρχαιολογικό χώρο, αφετέρου για προστατευόμενη περιοχή Natura (EΖΔ GR 2330005 SCI) και σημαντικό γεώτοπο, ενώ μέχρι σήμερα, πάρα την πάροδο πλέον των 2 ετών που η υπόθεση εκκρεμεί στην Αρχή, δεν έχει γίνει καμία ουσιαστική ενέργεια από την ΕΤΑΔ. Επαναλαμβάνουμε τη σοβαρότητα της περίπτωσης, καθώς το εν λόγω θέμα πέρα από τα ανωτέρω, αφορά άμεσα **την ασφάλεια του κοινού** που προσεγγίζει το χώρο των ιαματικών λουτρών, γεγονός το οποίο δεν θεραπεύεται με τον μερικό αποκλεισμό του χώρου του σπηλαίου και της ερειπωμένης πτέρυγας.

Για κάθε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνιση θα είμαστε στη διάθεσή σας.

Με τιμή

Ιωάννης Π. Σαγιάς
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Συνημμένα:

1. Τα παλαιότερα έγγραφα του Συνηγόρου του Πολίτη
2. Το υπ' αριθμ. πρωτ. 3676/23.01.14 έγγραφο της ΕΤΑΔ
3. Το υπ' αριθμ. πρωτ. 2631/08.10.2013 έγγραφο της Εφορείας Παλαιοανθρωπολογίας Σπηλαιολογίας Ν. Ελλάδας
4. Το υπ' αριθμ. πρωτ. 513529/ 26.06.14 έγγραφο του Τμήματος Ιαματικών Πηγών

Κοινοποίηση:

1. Γραφείο Υπουργού Οικονομίας, Ναυτιλίας και Τουρισμού
Λεωφ. Βασ. Αμαλίας 12,
105 57 Αθήνα

2. Γραφείο Υπουργού Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων
Μπουμπουλίνας 20 -22
10682 Αθήνα

3. Υπουργείο Οικονομίας, Ναυτιλίας και Τουρισμού
Δ/ση Συντονισμού ΠΥΤ
Τμήμα Ιαματικών Πηγών
Α.Τσόχα 7
11521, Αθήνα

4. ΥΠΑΠΕΝ
Τμήμα Βιοποικιλότητας και Προστατευόμενων Περιοχών
Πατησίων 147
11251 Αθήνα

5. ***

24 Ιουλίου 2017

Αριθμ. Πρωτ.: 168116/32688/2017

Πληροφορίες: Αντωνίνα Παπαθανάσογλου
Μυρτώ Παινέση

ΔΗΜΟΣ ΖΑΧΑΡΩΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ
270 54 ΖΑΧΑΡΩ ΗΛΕΙΑΣ

Θέμα: Κατεδάφιση επικινδύνου ετοιμόρροπου κτίσματος στα λουτρά Καϊιάφα

Αξιότιμοι κύριοι,

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρ. 103 § 9 του Συντάγματος και το ν.3094/2003 και σε συνέχεια του υπ' αριθμ. πρωτ.: 2046/09.03.16 εγγράφου σας, με το οποίο αποστέλλατε το ζήτημα της κατεδάφισης επικινδύνου ετοιμόρροπου κτίσματος στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου (Δ/ση Τεχνικού Ελέγχου) σας ενημερώνουμε για τα ακόλουθα:

- ✓ Με την υπ' αριθμ.: 16/056/15.04.16 **Έκθεση Επικινδύνως Ετοιμορρόπου Οικοδομής της Επιτροπής Επικινδύνως Ετοιμορρόπων Οικοδομών Δ. Ελλάδας** το ακίνητο κρίθηκε ως επικινδύνως ετοιμόρροπο. Η συγκεκριμένη έκθεση σας απεστάλη και κοινοποιήθηκε στην αρμόδια Υπηρεσία Νεωτέρων Μνημείων. Εντός της εκθέσεως αναφέρεται ότι σύμφωνα με την παρ. 1 του αρθρ. 7 του ΠΔ 13/22.04.1929 ορίζεται προθεσμία 3 ημερών από την κοινοποίηση αντιγράφου της παρούσας στον ιδιοκτήτη για την κατεδάφιση της επικίνδυνης κατασκευής, αποκλειόμενης οποιασδήποτε ένστασης ή παρέμβασης, υπό την προϋπόθεση να γνωμοδοτήσουν θετικά η εκάστοτε αρχαιολογική υπηρεσία και το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής.
- ✓ Με το υπ' αριθμ.: ΥΠΠΟΑ/ΥΝΕΜΕΤΕΔΕΠΝΙ/Φ07-β/1405/20.05.16 έγγραφο **το Τμήμα Προστασίας Νεωτέρων Μνημείων και Κινητών Πολιτιστικών Αγαθών του ΥΠΠΟΑ** απαντώντας σε σχετικό ερώτημα του Συνηγόρου του Πολίτη, ενημέρωσε την Αρχή ότι το εν λόγω κτίσμα δεν είναι διατηρητέο μνημείο και ότι, σύμφωνα με τα μορφολογικά του στοιχεία και την παλαιότητά του, δεν προτίθεται να εκκινήσει αυτεπάγγελτα τη διαδικασία για τον χαρακτηρισμό του, σύμφωνα με το αρθρ. 6 παρ. 1 γ του ν. 3028/2002.
- ✓ Αντίστοιχα, η **Εφορεία Παλαιανθρωπολογίας – Σπηλαιολογίας του ΥΠΠΟΑ** με το υπ' αριθμ. πρωτ. 23282/13475/301/165/10.02.17 έγγραφο γνωμοδότησε ότι δεν έχει αντίρρηση για την κατεδάφιση του εν λόγω κτίσματος, δεδομένου ότι αυτή θα συμβάλει στον ευπρεπισμό του περιβάλλοντος χώρου του σπηλαίου.
- ✓ Με το υπ' αριθμ. πρωτ.: 130178/11.07.17 έγγραφο του **Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Ενότητας Ηλείας** και το συνημμένο σε αυτό πρακτικό της από 04.07.17 συνεδρίασης

ενημερωθήκαμε ότι το Συμβούλιο κατόπιν ελέγχου γνωμοδότησε θετικά υπέρ της κατεδάφισης του εν λόγω κτιρίου.

Σύμφωνα με το αρθρ. 280 του ν. 3852/2010 άρθρου 280 - II, περ. 45 στις αρμοδιότητες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης υπάγεται «*Η εκτέλεση αποφάσεων κατεδάφισης αυθαίρετων κτισμάτων ή κατασκευών, που εκδίδονται από την αρμόδια υπηρεσία του δήμου, κατά ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων του π.δ. 267/1998 (ΦΕΚ 195 Α) και της σχετικής νομοθεσίας*».

Με βάση τα ανωτέρω παρακαλούμε για τις άμεσες ενέργειές σας, λόγω του εξαιρετικά επείγοντος, προκειμένου να πραγματοποιηθεί η κατεδάφιση του επικινδύνως ετοιμόρροπου κτίσματος. Παρομοίως, η Αποκεντρωμένη Διοίκηση στην οποία κοινοποιείται η παρούσα επιστολή, παρακαλείται να διενεργήσει άμεσα στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της.

Σε αναμονή των ενεργειών και έγγραφων απαντήσεών σας, παραμένουμε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε σχετική πληροφορία.

Με τιμή

Ιωάννης Π. Σαγιάς
Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη

Συνημμένα:

1. Το υπ' αριθμ. πρωτ.: ΥΠΠΟΑ/ΥΝΕΜΕΤΕΔΕΠΝΙ/Φ07-β/1405/20.05.16 έγγραφο του Τμήματος Προστασίας Νεωτέρων Μνημείων και Κινητών Πολιτιστικών Αγαθών του ΥΠΠΟΑ
2. Το υπ' αριθμ. πρωτ. 23282/13475/301/165/10.02.17 έγγραφο της Εφορείας Παλαιανθρωπολογίας – Σπηλαιολογίας του ΥΠΠΟΑ
3. Το υπ' αριθμ. πρωτ.: 130178/11.07.17 έγγραφο του Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Ενότητας Ηλείας

Κοινοποίηση:

1. ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΜΕΝΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ, ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ & ΙΟΝΙΩΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΧΩΡΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
Πλατεία Κολοκοτρώνη 20,
22100, ΤΡΙΠΟΛΗ
2. ΥΠΠΟΑ
ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΑΛΑΙΟΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ-ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΑΡΔΗΤΤΟΥ 34Β
116 36 ΑΘΗΝΑ
3. ΕΤΑΔ ΑΕ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΕΔΡΟΥ
ΒΟΥΛΗΣ 7
10562 ΑΘΗΝΑ
4. ***

12 Σεπτεμβρίου 2017

Αριθμ. Πρωτ.: 168116/39961/2017

Πληροφορίες: Αντωνίνα Παπαθανάσογλου (τηλ.:2131306804)

Μυρτώ Παινέση (τηλ.:2131306673)

Κα ΜΑΡΙΑ ΑΝΔΡΕΑΔΑΚΗ - ΒΛΑΖΑΚΗ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
Μπουμπουλινας 20 -22
10682 Αθήνα

Θέμα: Εργασίες αποκατάστασης σπηλαίου Ανιγρίδων Νυμφών

Αξιότιμη κυρία Γενική Γραμματέα,

Ο Συνήγορος του Πολίτη στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του κατά το άρ. 103 § 9 του Συντάγματος και το ν.3094/2003, ως ισχύει, εξετάζει, από το 2013 τα ζητήματα της αποκατάστασης του σπηλαίου των Ανυγρίδων Νυμφών στα ιαματικά λουτρά Καϊάφα.

Ειδικότερα, με την υπ' αριθμ. πρωτ.: 1744/642/A2/03.04.17 πρόσκληση για την υποβολή προτάσεων στο επιχειρησιακό πρόγραμμα άξονας προτεραιότητας 03 «*Ανάπτυξη μηχανισμών στήριξης της επιχειρηματικότητας*» με τίτλο «*Εκσυγχρονισμός υφιστάμενων εγκαταστάσεων και δικτύων υποδομών περιοχής λίμνης Καϊάφα*» του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης (Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΕΠ Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα & Καινοτομία), κλήθηκαν η ΕΤΑΔ ΑΕ και το ΥΠΠΟΑ να υποβάλουν προτάσεις έργων, προκειμένου να ενταχθούν και να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του ανωτέρω προγράμματος. Στο προς χρηματοδότηση έργο περιλαμβάνονται οι παρεμβάσεις εξυγίανσης των ιαματικών υδάτων και αποκατάστασης και ανάδειξης των σπηλαίων των Ανυγρίδων Νυμφών. Ακολουθως, με την υπ' αριθμ. πρωτ.: 2511/932/A2/31.05.17 πρόσκληση του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης δόθηκε παράταση για την υποβολή προτάσεων μέχρι 20/07/17.

Με βάση τα ανωτέρω, με το υπ' αριθμ. πρωτ.: 168116/29843/07.07.17 έγγραφο μας, το οποίο σας κοινοποιήθηκε, ζητήσαμε από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ να μας γνωρίσουν αναλυτικά ποιες μελέτες προγραμματίζεται να υλοποιηθούν και από ποιους φορείς σχετικά με την αποκατάσταση του σπηλαίου και του περιβάλλοντος χώρου αυτού. Επισημαίνεται ότι από τα έγγραφα των υπηρεσιών (Υπηρεσία Δόμησης Ζαχάρως, Εφορεία Παλαιανθρωπολογίας Σπηλαιολογίας) αλλά και από διαπιστώσεις του Συνηγόρου του Πολίτη προκύπτει ότι υπάρχει αναγκαιότητα περαίωσης συγκεκριμένων εργασιών κατόπιν των ανάλογων μελετών (πχ. αποξήλωση του διαβρωμένου μεταλλικού σκελετού εντός του σπηλαίου, καθαρισμός των υδάτων, κατεδάφιση του επικινδύνως ετοιμόρροπου κτίσματος στην είσοδο του σπηλαίου, στερέωση του πρανούς).

Εν συνεχεία του ανωτέρω εγγράφου μας, λάβαμε το υπ' αριθμ. πρωτ.: ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΕΠΣ/ΤΑΠΙΠ/286551/185939/3057/1440/02.08.17 έγγραφο από την Εφορεία Παλαιανθρωπολογίας – Σπηλαιολογίας του ΥΠΠΟΑ, από το οποίο ενημερωθήκαμε ότι η εν λόγω υπηρεσία θα αναλάβει τα εξής:

1. Εκπόνηση μελετών για την εξυγίανση των ιαματικών υδάτων των σπηλαίων Ανιγρίδων Νυμφών. Ειδικότερα προβλέπονται η μελέτη καθαρισμού εξυγίανσης των υδάτων, η μικροβιολογική μελέτη οργανισμών των υδάτων και η βιοσπηλαιολογική μελέτη.
2. Προμήθεια εξοπλισμού για τον καθαρισμό – εξυγίανση – παρακολούθηση των υδάτων των σπηλαίων.

Επίσης, στο εν λόγω έγγραφο αναφέρεται ότι η βραχομηχανική μελέτη, η οποία είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την αποκατάσταση και ανάδειξη του σπηλαίου, θα εκπονηθεί από αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΕΝ και θα χρηματοδοτηθεί από εθνικούς πόρους.

Περαιτέρω, λάβαμε το υπ' αριθμ. πρωτ.: ΕΔΕΠΟΛ/Α/ΕΠΑΝΕΚ/1173/08.08.17 έγγραφο από την Μονάδα Α της Επιτελικής Δομής ΕΣΠΑ Πολιτισμού (ΕΔΕΠΟΛ) του ΥΠΠΟΑ στο οποίο αναφέρεται η εκπόνηση των ανωτέρω μελετών, καθώς και ότι η ΕΤΑΔ ΑΕ θα υλοποιήσει παρεμβάσεις εκσυγχρονισμού των υφιστάμενων εγκαταστάσεων και δικτύων υποδομών της περιοχής Λίμνης Καϊάφα.

Στο πλαίσιο της διαβούλευσης για το Σχέδιο ΠΔ «Χαρακτηρισμός των χερσαίων και θαλάσσιων περιοχών των «GR2330005: Θίνες και παραλιακό Δάσος Ζαχάρως, Στροφυλιά, Κακόβατος», «GR2330008: Θαλάσσια περιοχή Κόλπου Κυπαρισσίας: Ακρ. Κατάκολο - Κυπαρισσία» και «GR2550005: Θίνες Κυπαρισσίας (Νεοχώρι – Κυπαρισσία)» και της ευρύτερης περιοχής τους, ως «Περιοχή Προστασίας της Φύσης», καθορισμός ζωνών προστασίας, καθορισμός χρήσεων, όρων και περιορισμών δόμησης και σύσταση αρμόδιου οργάνου διαχείρισης και διοίκησής του» η Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας – Σπηλαιολογίας με το υπ' αριθμ. πρωτ.: ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΕΠΣ/ΤΑΠΙΠ/113446/69284/1553/641/06.04.16 έκρινε απαραίτητη, μεταξύ άλλων, τη λήψη μέτρων για τη διάσωση του σπηλαίου, που εκτός από προστατευόμενο φυσικό σχηματισμό, αποτελεί και αρχαίο μνημείο. Συγκεκριμένα αναφέρεται ότι: «Η υπηρεσία μας έχει κατ' επανάληψη προτείνει την εκπόνηση και εφαρμογή συγκεκριμένων μελετών για την προστασία του σπηλαίου (βραχομηχανική, στερέωσης της υπερκείμενης βραχομάζας των πρανών του λόφου και της οροφής του σπηλαίου, στατική μελέτη για ιδιαιτέρως ισχυρή κατασκευή του υποκείμενου κτιρίου, με οροφή ικανή να αντέχει πιθανές καταπτώσεις...». Αντίστοιχα, στο υπ' αριθμ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΠΚΑΧΜΑΕ/Φ54/113599/69394/4808/1245/03.06.16 έγγραφο της Δ/νσης Προϊστορικών & Κλασικών Αρχαιοτήτων προς το ΥΠΕΝ, με το οποίο εστάλησαν ολοκληρωμένα οι προτάσεις του Υπουργείου για το ανωτέρω ΠΔ, επαναλαμβάνεται η αναγκαιότητα λήψης μέτρων για τη διάσωση του σπηλαίου.

Ο Συνήγορος του Πολίτη διερευνώντας την υπόθεση από το 2013 μέχρι και σήμερα εμμένει στις θέσεις του για την εκπόνηση των απαιτούμενων μελετών για τη διάσωση του αρχαιολογικού σπηλαίου και του ιαματικού πόρου εντός αυτού και εκφράζει την έντονη ανησυχία του για την καταστροφή του σπηλαίου, αλλά και για την πιθανότητα πρόκλησης ατυχημάτων σε περίπτωση μη λήψης των αναγκαίων μέτρων. Ειδικότερα, με το υπ' αριθμ. πρωτ.: Φ. 1300.2/12875/05.04.16 έγγραφο της Αρχής, καταθέτοντας τις απόψεις και προτάσεις του επί του προαναφερόμενου ΠΔ προς τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας και προς τον Υπουργό Πολιτισμού και Αθλητισμού είχε διατυπώσει, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Είναι αναγκαία, κατά την άποψη της Αρχής, η πρόβλεψη της αναγκαιότητας εκπόνησης των απαιτούμενων μελετών και της εκτέλεσης των αντίστοιχων εργασιών για τη διάσωση του σπηλαίου και γενικότερα του βραχώδους όγκου του λόφου που το φιλοξενεί και υπέρκειται των εγκαταστάσεων των λουτρών Καϊάφα. Επίσης, με βάση και τις μελέτες που θα προηγηθούν, σκόπιμη κρίνεται η αξιολόγηση της ανακατασκευής των υφιστάμενων κατεστραμμένων κτιριακών εγκαταστάσεων. Ο λόγος που προτείνονται τα ανωτέρω είναι ότι εάν δεν προηγηθούν οι αναγκαίες ενέργειες διάσωσης του εν λόγω φυσικού σχηματισμού, ενδέχεται να τεθεί σε κίνδυνο η ζωή και η σωματική ακεραιότητα των επισκεπτών και εργαζομένων. Λόγω της αρχαιολογικής προστασίας του σπηλαίου, ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι θα πρέπει να περιληφθεί στις διατάξεις του ΠΔ η πρόβλεψη ότι οιοσδήποτε εργασίες συντήρησης και ανάδειξης,

αλλά και η είσοδος εντός των θαλάμων του σπηλαίου, θα επιτρέπονται κατόπιν έγκρισης και της αρμόδιας Εφορείας Παλαιοανθρωπολογίας – Σπηλαιολογίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του αρχαιολογικού νόμου».

Επίσης, θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε ότι το ακίνητο το οποίο καταλαμβάνει και τμήμα της εισόδου του σπηλαίου έχει κριθεί οριστικά «επικινδύνως ετοιμόρροπο» (όπως προκύπτει και από το υπ' αριθμ. πρωτ.: 168116/32688/24.07.17 έγγραφο της Αρχής).

Όπως προαναφέρεται, η ένταξη στο ανωτέρω πρόγραμμα όφειλε να περιλαμβάνει τις παρεμβάσεις εξυγίανσης των ιαματικών υδάτων, καθώς και αποκατάστασης και ανάδειξης των σπηλαίων των Ανυγρίδων Νυμφών.

Με βάση τα ανωτέρω και δεδομένου ότι σύμφωνα με το άρθρ. 3 παρ. 1 του ν. 3028/02: «*Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της Χώρας συνίσταται κυρίως ...β) στη διατήρηση και στην αποτροπή της καταστροφής, της αλλοίωσης και γενικά κάθε άμεσης ή έμμεσης βλάβης της*», παρακαλούμε να ενημερωθούμε για τους λόγους που δεν συμπεριλήφθηκαν στο πρόγραμμα «*Εκσυγχρονισμός υφιστάμενων εγκαταστάσεων και δικτύων υποδομών περιοχής λίμνης Καϊάφα*» οι βραχομηχανικές μελέτες, καθώς και άλλες, όπως στατικές ή ενδεχομένως αρχιτεκτονικές, οι οποίες είχαν προταθεί και από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου σας. Περαιτέρω, θα παρακαλούσαμε να μας ενημερώσετε για τις ενέργειές σας, αφενός προς το ΥΠΕΝ για την εκπόνηση της βραχομηχανικής μελέτης, αφετέρου για τη χρηματοδότηση του έργου από εθνικούς πόρους.

Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τη συνεργασία και παραμένουμε στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε σχετική πληροφορία.

Με τιμή

Ανδρέας Ι. Ποττάκης
Συνήγορος του Πολίτη

Συνημμένα:

1. Το υπ' αριθμ. πρωτ.: ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΕΠΣ/ΤΑΠΙΠ/113446/69284/1553/641/06.04.16 έγγραφο της Εφορείας Παλαιοανθρωπολογίας – Σπηλαιολογίας
2. Το υπ' αριθμ. πρωτ. ΥΠΠΟΑ/ΓΔΑΠΚ/ΔΙΠΚΑ/ΤΠΚΑΧΜΑΕ/Φ54/113599/69394/4808/1245/03.06.16 έγγραφο της Δ/νσης Προϊστορικών & Κλασικών Αρχαιοτήτων
3. Το υπ' αριθμ. πρωτ.: Φ. 1300.2/12875/05.04.16 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη
4. Το υπ' αριθμ. πρωτ.: 168116/32688/24.07.17 έγγραφο του Συνηγόρου του Πολίτη

Κοινοποίηση:

1. ΥΠΠΟΑ

Ειδική Υπηρεσία Τομέα Πολιτισμού

ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΟ ΕΔΕΠΟΛ

Κ. Παναγιώτη Νταή

Θεμιστοκλέους 87,

10683 Αθήνα

2. ΥΠΠΟΑ

ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΑΛΑΙΟΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ-ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΟ

κ. Ανδρέα Ντάρλα

Αρδηττού 34Β

116 36 Αθήνα

3. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΜΕΑΚΩΝ ΕΠ ΤΟΥ ΕΤΠΑ ΚΑΙ ΤΑ

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Μεσογείων 56

11527 Αθήνα

4. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΕΠΙΤΕΛΙΚΗ ΔΟΜΗ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΟ ΕΔΕΤΤ

Κ. Δ. Μπλούκο

Κοραή 4, Αθήνα

Αθήνα, 5 Απριλίου 2016
Αριθ. Πρωτ. Φ. 1300.2/12857/2016

Πληροφορίες: Αντωνίνα Παπαθανάσογλου (τηλ.:2131306804),
Μυρτώ Παινέση (τηλ.:2131306673),
Ζωή Καραμήτρου (τηλ.: 2131306786)

ΚΟ ΠΑΝΟ ΣΚΟΥΡΛΕΤΗ
ΥΠΟΥΡΓΟ ΥΠΕΝ
Αμαλιάδος 17
11523 Αθήνα

Κο ΓΙΑΝΝΗ ΤΣΙΡΩΝΗ
ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗ ΥΠΟΥΡΓΟ ΥΠΕΝ
Αμαλιάδος 17
11523 Αθήνα

Κο ΑΡΙΣΤΕΙΔΗ ΜΠΑΛΤΑ
ΥΠΟΥΡΓΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
Μπουμπουλίνας 20-22
106 82 Αθήνα

Θέμα: Απόψεις και προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη επί του σχεδίου ΠΔ «Χαρακτηρισμός των χερσαίων και θαλάσσιων περιοχών των «GR2330005: Θίνες και παραλιακό Δάσος Ζαχάρως, Στροφυλιά, Κακόβατος», «GR2330008: Θαλάσσια περιοχή Κόλπου Κυπαρισσίας: Ακρ. Κατάκολο - Κυπαρισσία» και «GR2550005: Θίνες Κυπαρισσίας (Νεοχώρι – Κυπαρισσία)» και της ευρύτερης περιοχής τους, ως «Περιοχή Προστασίας της Φύσης», καθορισμός ζωνών προστασίας, καθορισμός χρήσεων, όρων και περιορισμών δόμησης και σύσταση αρμόδιου οργάνου διαχείρισης και διοίκησής του».

Αξιότιμοι κύριοι Υπουργοί,

Με την παρούσα επιστολή θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε για τις απόψεις και προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη αναφορικά με το ανωτέρω σχέδιο ΠΔ, με βάση την εμπειρία της Αρχής κατόπιν μακροχρόνιας διερεύνησης υποθέσεων στην εν λόγω προστατευόμενη περιοχή.

Ο Συνήγορος του Πολίτη ήδη από το έτος 2009 και με αφορμή κατατεθείσα αναφορά πολιτών με αίτημα τη διαμεσολάβηση της Αρχής για την ολοκλήρωση της διαδικασίας επανακαθορισμού της ζώνης του αιγιαλού στην περιοχή του Δ. Δ. Σχίνων Δήμου Ζαχάρως, έχει αντιμετωπίσει σειρά θεμάτων που άπτονται του παρόντος σχεδίου Π.Δ. Η σωρευθείσα εμπειρία της Αρχής, της επιτρέπει να προτείνει με την ευκαιρία της διαμόρφωσης του συγκεκριμένου Π.Δ., την αντιμετώπιση του ζητήματος του καθορισμού αιγιαλού, παραλίας και παλαιού αιγιαλού στο σύνολο του Κυπαρισσιακού Κόλπου με την αξιοποίηση των υφιστάμενων μελετών του Ινστιτούτου Γεωλογικών Μελετών. Το εκκρεμές αυτό ζήτημα, άπτεται του συνόλου των αναπτυξιακών σχεδίων στο παραλιακό μέτωπο και αποτελεί ουσιώδη προϋπόθεση οποιασδήποτε επιτρεπτέας χρήσης. Παράλληλα, θεωρούμε ότι η ισόρροπη ανάπτυξη και η αυξημένη μέριμνα για προστασία του περιβάλλοντος της περιοχής, αποτελεί ένα πάγιο ζητούμενο, το οποίο μπορεί να επιτευχθεί και με τη συνεργασία της τοπικής κοινωνίας.

Περαιτέρω, σας ενημερώνουμε ότι η Αρχή εξετάζει, ήδη από το 2013, αναφορά σχετικά με ζητήματα που σχετίζονται με τη λειτουργία των λουτρών Καϊάφα, τα οποία διαχειρίζεται η ΕΤΑΔ Α.Ε. Κατά τη διερεύνηση της υποθέσεως αναδείχθηκαν σοβαρά προβλήματα προστασίας του φυσικού σχηματισμού του σπηλαίου Καϊάφα, εντός του οποίου βρίσκονται οι ιαματικές πηγές των Ανιγρίδων Νυμφών. Επισημαίνουμε ότι το εν λόγω σπήλαιο είναι χαρακτηρισμένο ως αρχαίο μνημείο και βρίσκεται εντός κηρυγμένου αρχαιολογικού χώρου (ΥΑ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ07/65037/2543/2.1.81 και ΥΑ. ΥΠΠΟ/ΑΡΧ/Α1/Φ43/44661/2352/8.10.91).

Μετά τις καταστρεπτικές πυρκαγιές του 2007 σημειώθηκαν έντονες κατολισθήσεις από το βραχώδη καρστικό σχηματισμό, εντός του οποίου έχει δημιουργηθεί το σπήλαιο. Για τους λόγους αυτούς όλη η βορειοδυτική πτέρυγα των κτιριακών εγκαταστάσεων των λουτρών αποκλείστηκε για το κοινό, όπως και απαγορεύτηκε η είσοδος στο σπήλαιο. Κατά τη διάρκεια πρόσφατης αυτοψίας κλιμακίου της Αρχής, στις 17.03.16, διαπιστώθηκαν εκτεταμένες ζημιές τόσο στο σύνολο του φυσικού σχηματισμού όσο και στα συνοδά κτίρια, εξαιτίας των καταπτώσεων, αλλά και της εγκατάλειψης του χώρου. Κατόπιν παλαιότερης αυτοψίας εκπροσώπων της Εφορείας Παλαιανθρωπολογίας – Σπηλαιολογίας του ΥΠΟΠΑΙ το έτος 2013, κρίθηκε αναγκαία η εκπόνηση τόσο βραχομηχανικής μελέτης όσο και μελέτης στερέωσης της υπερκείμενης βραχώμαζας των

πρανών του λόφου και της οροφής του σπηλαίου. Η ανωτέρω Υπηρεσία έχει ιδιαίτερως ασχοληθεί με το ζήτημα και καταβάλλει προσπάθειες, προκειμένου να συνταχθούν οι ανωτέρω μελέτες από την ΕΤΑΔ, ώστε να διασωθούν το σπήλαιο, καθώς και ο ιαματικός πόρος.

Στο αρθρ. 18 του ν. 1650/86 όπως τροποποιήθηκε με το ν. 3937/11 «*διατήρηση της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις*», προβλέπεται ότι: «*Χερσαίες, υγροτοπικές, θαλάσσιες ή μεικτού χαρακτήρα περιοχές, μεμονωμένα στοιχεία ή σύνολα της φύσης και του τοπίου, μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενα προστασίας και διατήρησης λόγω της οικολογικής, βιολογικής, γεωλογικής, γεωμορφολογικής, εν γένει επιστημονικής ή αισθητικής σημασίας τους*». Επίσης με το αρθρ. 19 έγινε η κατηγοριοποίηση των προστατευόμενων περιοχών με βάση τις αντίστοιχες κατηγορίες της Διεθνούς Ένωσης για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN). Μια εκ των κατηγοριών είναι και οι Προστατευόμενοι Φυσικοί σχηματισμοί (Protected natural formations). Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι ο νόμος 3937/11 προστατεύει άμεσα τα αναγνωρισμένα με τη συγκεκριμένη θεσμική διαδικασία τοπία και σχηματισμούς, ανεξαρτήτως της βιοποικιλότητας που φιλοξενούν. **Ως εκ τούτου, είναι αναγκαίο αφενός να αποφεύγονται οι δραστηριότητες και ενέργειες που μπορούν να βλάψουν αυτούς τους σχηματισμούς και αφετέρου να καθορίζονται οι προτεραιότητες της διατήρησής τους (αρθρ. 19 και 21 ν. 1650/81).**

Το 2010, με το ν. 3827/10, τέθηκε σε ισχύ στην Ελλάδα η Ευρωπαϊκή Σύμβαση του Τοπίου ή Σύμβαση της Φλωρεντίας. Το Συμβούλιο της Ευρώπης όρισε ως τοπίο την περιοχή που αντιλαμβάνεται ο άνθρωπος ως «αποτέλεσμα της δράσης και αλληλεπίδρασης φυσικών και /ή ανθρωπογενών παραγόντων». Αντίστοιχα, η προστασία του τοπίου επιτυγχάνεται μέσα από δράσεις για να συντηρηθούν και να διατηρηθούν τα σημαντικά ή ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, που δικαιολογούνται από την αξία του ως κληρονομιάς, η οποία πηγάζει από τη φυσική του διαμόρφωση και/ή από την ανθρώπινη δραστηριότητα. Τα υπογράφοντα μέλη οφείλουν να εντάξουν το τοπίο στις περιφερειακές και αστικές πολιτικές σχεδιασμού τους. Στο σχέδιο Εθνικής Στρατηγικής για τη βιοποικιλότητα (ΥΠΕΚΑ, 2014) αναγνωρίζεται ότι είναι αναγκαία η διατύπωση Πολιτικής Τοπίου, η οποία θα πρέπει να βασίζεται σε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση βάσει της Σύμβασης για το Τοπίο. Η Πολιτική του Τοπίου, σύμφωνα με το ανωτέρω σχέδιο αλλά και την εν λόγω σύμβαση, στοχεύεται να ενσωματωθεί σε όλες τις τομεακές πολιτικές και δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη διατήρηση του τοπίου εκτός προστατευόμενων περιοχών, **αλλά και στη διατήρηση των γεωτόπων και της παλαιοντολογικής βιοποικιλότητας**. Ως εκ τούτου, το σύνολο του τοπίου με τα φυσικά και πολιτιστικά στοιχεία που αυτό εμπεριέχει, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ως μια αδιάσπαστη ολότητα κατά τον χωροταξικό σχεδιασμό.

Το συγκεκριμένο σπήλαιο, αν και, όπως προαναφέρθηκε, είναι αρχαιολογικό, δεν «αναγνωρίζεται» ως μνημείο από το εν λόγω σχέδιο ΠΔ και παραβλέπονται οι σχετικές διατάξεις που διέπουν τις επεμβάσεις σε αρχαιολογικά σπήλαια. Περαιτέρω, δεν προκύπτει να έχουν ληφθεί υπόψη κατά το σχεδιασμό που επιχειρείται, τα πολιτιστικά στοιχεία της συγκεκριμένης θέσης τα οποία, μαζί με το φυσικό περιβάλλον, δημιουργούν το προστατευόμενο τοπίο.

Στο ενθέματι σχέδιο ΠΔ η περιοχή του σπηλαίου Καϊάφα εντάσσεται στην Περιφερειακή Ζώνη προστασίας της περιοχής ως Προστατευόμενος Φυσικός Σχηματισμός. Συγκεκριμένα, στο αρθρ. 3 περ. Β.1.1 αναφέρονται τα κάτωθι:

B.1.1 Εντός του ΠΦΣ - 1 επιτρέπεται:

α) Η χρήση των εξωτερικών εγκαταστάσεων και των δύο πρόσθιων θαλάμων του σπηλαίου, που χρησιμοποιούνται ως ιαματικά λουτρά, από την ανατολή έως τη δύση του ηλίου.

β) Ο ήπιος φωτισμός των πρόσθιων θαλάμων του σπηλαίου στα σημερινά επίπεδα μέχρι τη δύση του ηλίου.

γ) Οι εργασίες συντήρησης και ενίσχυσης του υπερκείμενου βραχώδους όγκου, καθώς και οι επισκευές, οι καθαυρέσεις και οι βελτιώσεις των υφιστάμενων λουτρικών εγκαταστάσεων, στους δύο πρόσθιους θαλάμους του σπηλαίου.

δ) Κατ' εξαίρεση, η είσοδος στους λοιπούς χώρους του σπηλαίου πλην των δύο πρόσθιων θαλάμων του σπηλαίου, μετά από γνωμοδότηση της υπηρεσίας διοίκησης της περιοχής προστασίας της φύσης, για τη διεξαγωγή επιστημονικών εργασιών που αποσκοπούν στη διατήρηση των χαρακτηριστικών τους και την παρακολούθηση των πληθυσμών των νυχτερίδων.

.....

ii. Η αναρρίχηση σε καθορισμένες διαδρομές των ορθοπλαγιών.

.....

στ) Η υλοποίηση έργων προστασίας από κατολισθήσεις και έργων ευστάθειας πρανών.

ζ) Οι εργασίες συντήρησης/αναβάθμισης/βελτίωσης των υφιστάμενων υποδομών της ιαματικής πηγής, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

η) Ο εκσυγχρονισμός του υφιστάμενου κτηριακού χώρου ή η κατασκευή νέου στην ίδια θέση για την διαμονή και εξυπηρέτηση των λουομένων των ιαματικών πηγών.

θ) Οι επεμβάσεις για τη δημιουργία ανοικτών υδάτινων επιφανειών για

λουτροθεραπεία (πισίνες) και κλειστής λουτρικής δεξαμενής ιαματικών πηγών και των υποστηρικτικών τους εγκαταστάσεων.

.....

Επίσης στο αρθρ. 5 παρ. 1 προβλέπεται ότι η διοίκηση, εποπτεία και διαχείριση της περιοχής προστασίας της φύσης και της περιφερειακής της ζώνης, ανατίθεται στην Διεύθυνση ΠΕΧΩΣ της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου Δυτικής Ελλάδος και Ιονίου.

Περαιτέρω, η παρ. 3 ορίζει ότι η προαναφερόμενη Δ/νση θα συνεπικουρείται από συμβουλευτική επιτροπή μη αμειβόμενη, η οποία αποτελείται από:

«α) Το Γενικό Δ/ντη Περιβάλλοντος της Δ/νσης ΠΕΧΩΣ της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης, ως πρόεδρο της επιτροπής.

β) Εκπρόσωπο της Δ/νσης Βιοποικιλότητας, Εδάφους και Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

γ) Εκπρόσωπο του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

δ) Εκπρόσωπο του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού.

ε) Εκπρόσωπο της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου.

στ) Εκπρόσωπο της Περιφερειακής Ενότητας Ηλείας.

ζ) Εκπρόσωπο της Περιφερειακής Ενότητας Μεσσηνίας.

η) Εκπρόσωπο περιβαλλοντικής οργάνωσης εθνικής εμβέλειας η οποία δραστηριοποιείται στην περιοχή.

θ) Εκπροσώπους των Δήμων Ζαχάρω, Πύργου, Κρεστένων - Ανδρίτσαινας, Τριφυλίας.

ι) Εκπροσώπους των Διευθύνσεων Δασών Ηλείας και Μεσσηνίας»

Ως προς τις ανωτέρω προβλέψεις και σύμφωνα με όσα προαναφέρθηκαν, φέρουμε στην προσοχή σας τα κάτωθι:

- 1) Σύμφωνα με τις διατάξεις που αφορούν την προστασία των φυσικών σχηματισμών και αναλύθηκαν προηγουμένως, είναι αναγκαία, κατά την άποψη της Αρχής, η πρόβλεψη στο ΠΔ της προηγούμενης εκπόνησης των απαιτούμενων μελετών και της εκτέλεσης των αντίστοιχων εργασιών για τη διάσωση του σπηλαιίου και γενικότερα του βραχώδους όγκου του λόφου που το φιλοξενεί και υπέρκειται των εγκαταστάσεων των λουτρών Καϊάφα. Επίσης, με βάση και τις μελέτες που θα προηγηθούν, σκόπιμη κρίνεται η αξιολόγηση της ανακατασκευής των υφιστάμενων κατεστραμμένων κτιριακών εγκαταστάσεων. Ο λόγος που

προτείνονται τα ανωτέρω είναι ότι υπάρχει, σύμφωνα και με τις απόψεις των υπηρεσιών, άμεση ανάγκη διασωστικών ενεργειών του εν λόγω φυσικού σχηματισμού, καθώς τίθεται σε κίνδυνο το ίδιο το σπήλαιο, αλλά και η ζωή και η σωματική ακεραιότητα των επισκεπτών και εργαζομένων σε αυτό.

- 2) Λόγω της αρχαιολογικής προστασίας του σπηλαίου, ο Συνήγορος του Πολίτη θεωρεί ότι θα πρέπει να περιληφθεί στις διατάξεις του συγκεκριμένου ΠΔ η πρόβλεψη ότι οιοσδήποτε εργασίες συντήρησης και ανάδειξης, αλλά και η είσοδος εντός των θαλάμων του σπηλαίου, θα επιτρέπονται κατόπιν έγκρισης και της αρμόδιας Εφορείας Παλαιοανθρωπολογίας – Σπηλαιολογίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του αρχαιολογικού νόμου.
- 3) Περαιτέρω, στην προβλεπόμενη συμβουλευτική επιτροπή της παρ. 3 του άρθρου 5 του σχεδίου ΠΔ, κρίνεται σκόπιμη η συμμετοχή και εκπροσώπου του ΥΠΠΟΑ, επειδή στη «ρυθμιζόμενη» με το ΠΔ περιοχή υπάρχει πλήθος αρχαιολογικών θέσεων.

Αξιότιμοι κ. Υπουργοί, παρακαλούμε να λάβετε υπόψη σας τις ανωτέρω απόψεις και προτάσεις μας, εξετάζοντας τη δυνατότητα υιοθέτησής τους. Δηλώνουμε, επίσης, τη διαθεσιμότητα της Αρχής για περαιτέρω συνεργασία και διευκρινήσεις επί των ανωτέρω προτάσεων με τους υπηρεσιακούς παράγοντες των Υπουργείων σας, ώστε αυτές να καταστούν λειτουργικές και εφαρμόσιμες.

Με τιμή

Βασίλης Καρύδης

Αναπληρωτής Συνήγορος του Πολίτη

Κοινοποίηση:

-1. ΥΠΕΝ

Δ/ΝΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ, ΕΔΑΦΟΥΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ

Πατησίων 147

11251 Αθήνα

-2. ΥΠΠΟΑ

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Δ.ΝΣΗ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Μπουμπουλίνας 20-22

106 82 Αθήνα

-3. ΥΠΠΟΑ

ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΑΛΑΙΟΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ-ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Αρδηττού 34B

116 36 Αθήνα

-4. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΥΠΟΔΟΜΩΝ, ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Δ/ΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Αμαλίας 12

10557 Αθήνα